

Stylistyka, cz. 1

Ćwiczenia

dr Krzysztof Gajewski

1 Środki foniczne

Ćwiczenie 1. Wskaż i nazwij instrumentacyjne środki stylistyczne zastosowane w poniższych utworach lirycznych. Określ funkcję semantyczną tych środków.

1. Mów szeroko —
mów obszarem, a odpowie na każde twoje drzewo
grzmot
to obłok
wyrzelił
przestrzeń

J. Przyboś, Z okna brzoza

2. Świt: otwieram oczy — otwieram
się: znów szczęśliwie wróciłem i od nowa
podejmuję świat, światło.

B. Maj, Spojrzenie

3. I wszedłem w sioło, a była pogoda
Pod całym niebem twego podniebienia.

S. Grochowiak, Pocalunek... Krajobraz

2 Środki syntaktyczne

Ćwiczenie 2. Rozpoznaj składniowe środki stylistyczne oraz określ ich rolę w budowaniu sytuacji lirycznej utworu

Bądź zdrowa! [jak dziwnie brzmi dzwon!]
Bądź zdrowa! [leca liście z drzewa...]
Bądź zdrowa! [miłość jest jak zgon...]
Bądź zdrowa! [wiatr złowrogi śpiewa...]

— Już nigdy! —
Rwie serce Twój płacz!
— Wydarł się z piersi niespodzianie,
— żegnam Cię: — trzeba — i Ty Boże racz —
— litości!... — —

W konie!... Chryste Panie.
T. Miciński, Bądź zdrowa

Ćwiczenie 3. Na czym polegają składniowe zabiegi stylistyczne zastosowane przez poetę i w jaki sposób wpływają na wymowę utworu?

Ale się czas wypełni i niebo rozwinę jak kartę,
i złamię cztery pieczęci, i ześlę czterech Aniołów,
i ziemię spalę na popiół, wyżarzę łożyska rzek
i lud mój wytracę do szczętu, i ślady kamieniem przywalę.

T. Borowski, Widzenie

Ćwiczenie 4. Na jakim koncepcie oparty jest poniższy utwór?

Miss Duncan, tancerka,
jaki tam obłok, zefirek, bachantka,
blask księżycy na fali, kołysanie, tchnienie.

Kiedy tak stoi w atelier fotograficznym,
z ruchu, z muzyki — ciężko, cieleśnie wyjęta,
na pastwę pozy porzucoma,
na fałszywe świadectwo.

Grube ramiona wzniesione nad głową,
węzeł kolana spod krótkiej tuniki,
lewa noga do przodu, naga stopa, palce,
5 (słownie pięć) paznokci.

Jeden krok z wiecznej sztuki w sztuczną wieczność -
z trudem przyznaję, że lepszy niż nic
i słuszniejszy niż wcale.

Za parawanem różowy gorset, torebka,
w torebce bilet na statek parowy,
odjazd nazajutrz, czyli sześćdziesiąt lat temu;
już nigdy, ale za to punkt dziewiąta rano.

W. Szymborska, Znieruchomienie

Ćwiczenie 5. Jaki środek stylistyczny dominuje w poniższym utworze i w jaki sposób wpływa na jego sens?

Pani Doktor podjęła nas
Pani Doktor okazało się to ta Pani Doktor od dwadzieścia
lat temu
Pani Doktor wydawało by się jest za bardzo a dowcipkuje

Pani Doktor trzyma się zasad ale idzie na umowy
Panią Doktor poniosło na nas tylko podobno ona przy-
puszczała że ją poniesie
Pani Doktor zatuszowała naszą niesubordynację ale nam
ją wywarzowała chociaż mówią że to dobra Polka

M. Białoszewski, Zbiorowe ustalenie charakteru Pani
Doktor